

27/12/2023

ט"ו בטבת ה'תשפ"ד

גב' ירונה שלום, מ"מ מנכ"ל
המוסד לביטוח לאומי

לכבוד
מר רמי גראור, מנכ"ל
שירות התעסוקה

שלום רב,

הנדון: תשלום דמי אבטלה באופן רטרואקטיבי לעובדים אשר הוצאו לחל"ת

אנו פונים אליך בעקבות חקיקת חוק התוכנית לסיוע כלכלי (הוראות שעה - חרבות ברזל), התשפ"ד-2023 (להלן: "מתווה הפיצויים") אשר הקל בתנאי הסף לזכאות לתשלום דמי אבטלה עבור עובדים אשר הוצאו לחל"ת עד ליום 30/11/2023, ולאור מקרים אשר מגיעים אלינו ומהם עולה שעובדים רבים לא קיבלו את דמי האבטלה כמובטח, כדלהלן:

1. כפי שידוע לכם, בעקבות אירועי ה-7 באוקטובר אשר בעקבותיהם פרצה מלחמת "חרבות ברזל", עובדים רבים ברחבי הארץ נפגעו ואיבדו את פרנסתם – בין אם מכיוון שנאלצו להתפנות מבתיהם, בין אם מכיוון שמקום עבודתם נפגע ישירות, ובין אם בשל הירידה במחזור העסקאות והנזקים העקיפים אשר פגעו ביכולתו של המעסיק לספק לעובדים עבודה. עובדים ומעסיקים כאחד נשאו את עיניהם אל המחוקק על מנת לקבל מענה בשעה קשה זו.
2. לאחר דיונים ארוכים, מתווה הפיצויים אשר אושר בכנסת ביום 9/11/2023 קבע (באופן רחב) שני מסלולי פיצוי למי שפרנסתו נפגעה בעקבות המלחמה – פיצוי למעסיקים על שכר ששולם לעובדים באמצעות חוק מס רכוש וקרן פיצויים, תשכ"א-1961 שנועד לתת מענה לאוכלוסיות אשר ספגו פגיעה חריפה במהלך המלחמה (מפונים, הורים לילדים קטנים בלי מסגרות אשר גרים בקווי עימות, וכד'); ופיצוי באמצעות תיקון עקיף לחוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], תשנ"ה-1995 אשר כוון לשאר מקומות העבודה ברחבי המדינה, והציע הקלה בתנאי הזכאות לקבלת דמי אבטלה (בכפוף לעמידה בתנאי הסף האחרים).
3. סעיף 38 למתווה הפיצויים קבע ש"התקופה הקובעת" לזכאות לפיצויים מכוח המתווה זה הייתה "התקופה שמיום כ"ב בתשרי התשפ"ד (7 באוקטובר 2023) עד יום י"ז בכסלו התשפ"ד (30 בנובמבר 2023) או עד תום תקופת ההארכה אם נקבעה לפי סעיף 38ז". וכפי שהבהירה ועדת הכספים, למרות שהמתווה התקבל רק חודש לאחר תחילת המלחמה, הוא נועד לאפשר מרווח נשימה למשפחות רבות ברחבי המדינה אשר פרנסתן נגדעה ב-7 באוקטובר עקב המלחמה, ולתת מענה אפילו באופן רטרואקטיבי.
4. הנחת המוצע של עובדים אשר קיבלו מכתבים להוצאה לחל"ת בעקבות אישור מתווה הפיצויים הייתה, שבקשות לתשלום דמי אבטלה מכוח מכתבים אלו, ואשר נמסרו במהלך התקופה הקובעת (קרי, מיום 7/10/2023 ועד ליום 30/11/2023) יאושרו גם באופן רטרואקטיבי.
5. עם זאת, כפי שעולה מעשרות פניות אשר הגיעו אלינו ולארגונים נוספים, עובדים אשר קיבלו מכתבי הוצאה לחל"ת רטרואקטיבית – בקשתם לתשלום דמי אבטלה עבור חודש אוקטובר 2023 סורבה והם נותרו בלי הכנסה בעבור חודש זה – לא הכנסה משכר, ולא מדמי אבטלה.

6. לאור חוסר הוודאות אשר שרר בתחילת המלחמה ומכיוון שמעסיקים רבים המתינו להחלטת הממשלה ולחקיקת מתווה הפיצויים על מנת לקבל החלטה לגבי הוצאת עובדיהם לחל"ת, מקומות עבודה רבים קיבלו החלטה על הוצאת העובדים לחל"ת רק לאחר שנודע להם מהו מתווה הפיצויים המוצע. על כן, במקרים רבים לא הייתה למעסיקים ברירה אלא להמתין עם מסירת מכתבי ההוצאה לחל"ת, ולעובדים לא הייתה ברירה אלא להמתין עם הגשת הבקשה עד לקבלת מכתב כאמור.

7. כך למשל, עובדים אשר קיבלו מכתב הוצאה לחל"ת לאחר גיבוש מתווה הפיצויים בסוף חודש אוקטובר או תחילת חודש נובמבר, או עובדים אשר קיבלו מכתבים בתחילת המלחמה אך הגישו את הבקשה רק בסוף חודש אוקטובר – בקשותיהם לקבלת דמי אבטלה באופן רטרואקטיבי סורבו (כך למשל, ברשימת המקרים שמצורפת למכתבנו זה).

8. דוגמה נוספת לכך עלתה ממספר מקרים אשר הגיעו אלינו מתושבי קווי עימות. בעוד שמתווה הפיצויים אפשר למקומות עבודה להגיש בקשות לפיצויים באמצעות קרן מס רכוש, הלכה למעשה מעסיקים קטנים ובינוניים רבים אשר היו זכאים לפיצוי, בחרו שלא להגיש בקשה, ותחת זאת בחרו להוציא את העובדים לחל"ת. **העובדים – במקום שהם יוכלו להגיש בקשה ישירות לקבלת פיצוי מקרן מס רכוש – נאלצו להסכים ולהגיש בקשה לקבלת דמי אבטלה באופן רטרואקטיבי (למרות שמדובר בזכות מופחתת).**

9. סירובכם לבקשותיהם במקרה כזה מהווה לטעמנו הוספת חטא על פשע מכיוון שלא רק שהעובדים לא זכאים להגיש בקשה לפיצוי באופן ישיר, אלא נמנעו מהם דמי אבטלה באופן רטרואקטיבי מהטעם היחיד שמכתב ההוצאה לחל"ת נמסר להם באופן רטרואקטיבי. עובדים אלו יצאו קירחים מכל הכיוונים.

10. לאור כל האמור לעיל, אנו פונים אליכם בבקשה כדלקמן:

- אישור הביטוח הלאומי לבקשות המוגשות אליו באופן רטרואקטיבי גם בהיעדר אישור משירות התעסוקה;
- לחלופין הכרת שירות התעסוקה בעובדים באופן רטרואקטיבי כדורשי עבודה על מנת שיהיו זכאים לדמי אבטלה.
- **מצ"ב רשימת מקרים חלקית אשר התקבלה במשרדינו – להתייחסותכם הקונקרטי.**

בברכה,

דיאנה בארון עו"ד

מנהלת מדיניות ציבורית

קו לעובד

העתקים:

מר יואב בן צור, שר העבודה

מר ישראל אוזן, מנכ"ל משרד העבודה

עו"ד דבי ספיר אליעזר – יועצת המשפטית, משרד העבודה

עו"ד רועי קרת – יועץ משפטי, המוסד לביטוח לאומי

גבי מלי עמיאל, מנהלת תחום אבטלה, המוסד לביטוח לאומי

מר ישראל אייכלר, יו"ר ועדת העבודה והרווחה

מר משה גפני, יו"ר ועדת הכספים